

„Táid mold stjeler mold...“

Ofra týkst tað, at bløð okkara eru heldur berlig, hava ikki stórt at bjóða lesarum sínum, lítið sensationelt; men táid so okkurt forkunnugt er fyri hond, er ikki máti á sum ley hola. Nú er tað hesin vælsignaði Gotumadurin »Ólie« nevndur, sum hesa ferð stendur fyri blaki. Hesin nevndi maður hevur boðið sær fram sum tað týkst mest á friðarferð, at siga monnum frá tí vinningi, tað hevði verið, um teir tóku saman um eitt sokallað »útbetalingskanti«.

Og hevur so hesin góði maður vát sjar til við tølum at prógva tann vanda, tað er fyri fiskimenn at lata sínar pengar standa inni hjá keypmanni, og hvussu ofta tað hendir, at menn ikki fáa sína ársvinnu guldna, og so, táid húsgangdin kemur, verða teir av við so at siga hvørt oyra. Og nú er óglukkan leys — nú kemur fram, at maðurin lýgur hvørt orð! Eingin vandi er, og einki oyra er tap! Tann so nevnda »havnarsíða« í hesum háttvirda blaði hevur, sum so ofta, eina fyrst tikið til orða og sker í moralskum ídni nevnið í borðið og krevur —: granska! — sakin eigur at vera granskað, rannsakast til botns, so at syndarin ella syndararnir, lygnarin ella lygnararnir kunnu verða tiknir í herðatoppin og fáa eina væl áborna revsing. So krevur í fullum álvara hovudsíðan í hesum blaði.

Hitt havnablaðið — tí hvat fáa vit ikki úr okkara æraða hvudsíðastjóða — »Tingakrossur«, leggur so uppá, leggur fram við kirkjugarðskari yvirskrift: **sannleiksvitni!** Ein harðlig og sum sýnist ábreiðslurík grein, affinnigarnir tróta ikki, og glóðandi kol verður rúgvast á Óle Poulsen hovar; rívið verður niður í »havnasíðu« og »suðuroyasíðu« á »F. S. D.«. Já, Óli og allir, ið honum og orðum hansara hysa, mugu kenna seg sum millum heims og heljar.

»Indignationin« á pressu-monnun okkara týkst at vera stór, teir eru komnir í eitt sátt moralskt streymrak!

Amtsblaðið, okkara »stand-haftige« — sum tey taka til á donskum — »Dimmaletting«, gloymir heldur ikki Óla; hon gevur honum pláss í síni lítliku »rímkruniku«, poesiur í satiriskum formi, sum nógv týkst at okja um blaðsins virði. — Ja, eigi hann ikki at kenna seg erpan, Óli, at siggja navn og starv sítt sett á skinklandi og ríkjandi rim! —

»Táid mold stjeler mold, so læv...«, sigur orðtakið. Láturligt og eisini harmiligt er at siggja olli hesi blaka seg yvir Óla og teir, ið hava tikið orð hans upp.

Ikki er so langar tíðir lídnar, síðan bløð høvdu rúgvur av sensationellum greinum, harðar ábreiðslur á danskar embætismenn í Grönlandi, og so ongur undirskriftir. Enttá gekk tað so vítt, at sakin kom á ting, ja líka niður á Danmarkar ting. Og so, táid avtarnaði, komu allir undir at hava logið altsamt; skrivandi og bløð vórðu logd undir at hava ætlað eina politiska golu burtur úr øllum; og henda ógífuga sak hvar, doyði burtur, og enn er hon ikki uppaftur risin, og enn hava ikki menn — okkum vitandi — reinskað seg til fullnar.

Já, mangt er at roða um, mangt hevur verið frammi! — agitation — er tað ikki so, teir

ÚR SUÐUROY

kalla tað? og er tað ikki tað, teir leggja Óla og hansara menn undir? Hvat nýta teir ikki til agitation, táid um geldur! Ein minnist sær gulu og bláu plakátir frammanundan valgi. Ikki fáa fiskimenn spottandi orð tá. Og vítið um ikki fiskimenn til næsta val verða harnaðir fyri líta vinnu og tap! Og tá skulu siggja aftur tey stóru 6 og 7 seftraðu tolini; allar krónurnar, sambandið skal fáa okkum, og sum hinir vilja forkoma okkum. Tað »standhaftige« samband, skilið og sparsmið í fólk okkara! Og »indignationin« í »Krossi« og hjá øðrum, hon verður mestur flögin. Svørðini verða grivin upp aftur, nógv meiri rustað enn hjá Óla! Oli nýti vörn, ið vóru givin honum sum lýdaleys, óblettað, **blonk!** Hann nýtti tey í sonnum eldhuga fyri Føroya fiskimonnun.

Ja stultligt er at hoyra teir spotta Óla Poulsen. Særliga er spottlið um niðurferð hansara stultligt. Stultligt. Vit minnst, hvussu tað er gingist øllum hesum, ið hava verið upp á landsins besta. Summir í Keypmannabavn, summir í Spania-landi, summir í Brasilin. Upp á landsins besta hava teir allir verið!! Nógv vita(!) teir at siga frá ferðum sínum, greiða frá í bløðum, tosa í radio o. s. v., men lítið spyrst burtur úr tí, teir hava avrikað.

Harrin víti, hvat teir hava minnst til, og hvat teir hava gloymt.

»Táid mold stjeler mold...«
Lesandi av bygd.

Verkfallið á Tvøroyri lokið.

Arbejdaranna krav góðkend.

Samband ger sterkt, sterkt eitt felag, sterkt eitt fólk.

Vit hugsa ikki, at vit ganga nokrum ov nær, táid vit siga, at Tvøroyra arbeidarar eru eina fremstir í Føroyum í samanhaldi og felagsskapi. Teir hava mangan tikið lok, men aldri farið fram eftir fummum. Tað hevur atíð áður verið rolt og samráðst aftur, og aftur um málið, sæð frá øllum syniskorum — og hava teir so tikið stóðu, hevur tað verið ein jurnfastur vilji aftanfyri at siga. Stríðið skuldi so heldur kosta hitt síðsta.

Tað hava verið vekingardagar á Tvøroyri. Dag eftir dag og fleiri ferðir um dagin eru arbeidararnir, uttast úr Froðbe og innast úr Trongsvági, samlaðir í teirra eigna húsi fyri at skifta orð og hugan og talast saman til eina óbrotiliga heild, ein fyri allar, allir fyri ein.

Teir vildu vinna. Teir sóu at at teir máttu vinna. Kontantloysi gekk ikki longur.

Teir kravdu bert ordan og skil, so so hvør fær sítt: arbeidsgevarin arbeidið, arbeidarin lønina í kontantum. Teir vildu eintá offra fyri hetta, 2 1/2 % av lønini. Við hesum peningi skulu teir halda útbetalingsarkantörði Kantörði kemur so stalt ikki at kosta arbeidsgevarnum eitt oyra. Hetta er eitt rímligt krav. Hvar kann siga annað?

Eitt skip var farið ólossað av vanni. So skuldi »Tjaldrið« koma — og spenningin var mikil. Føru keypmennir at gevast? Arbeidararnir høvdu tikið stóðu og sagt teirra síðsta orð — tað vistu olli. Tjaldrið fór fyrst avstað aftur ólossað. Men áðrenn tað var á Vági, var sáttmálin undirskrivaður.

Tað var ein sterk sjón at siggja allar arbeidarar Fylkingar ganga í flokki, fylktir, tveir og tveir, oman á bryggjuna, tá ið »Tjaldrið« kom at. Men einki óljóð, ordan og skil. Einans ein fastur vilji merktist í hvarjum feli.

Samanhald. Í tí goymist frigeringin. Samanhald og rettvísi — og allir partar vinnað, Føroya land vinnur.

Arbejderkammerater.

Nu da Strejken er endt — forhaabentlig til alle Parter Tilfredshed — finder vi Anledning til at frembaere vor hjerteligste Tak for udvist Solidaritet, særlig takker vi Arbejderkammeraterne i Danmark og Norge, der viste deres storelaende Kammeratskab ved at erklære sig solidariske med os og tilgive os pekuniere Støtte, og det skønt vi ikke staa indenfor De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Men samtidig som vi frembaere denne Tak kan vi ikke undlade at fremsætte Spørgsmaalene:

Hvordan vilde de færreste Arbejdere stille sig, ifald Strejken fortsatte? Vilde de staa solidarisk sammen med os og undlade at Jøsse den Fisk og de Varer, der var bestemt til Tveraa? Vilde de eventuelt erklære Sympatistiske o. s. v.?

Man skulde formene, at der kun kan gives et Svar et afgjort ja!

Givet er, at skal Arbejderbevægelsen paa Færoerne sejre, maa Solidariteten i fyrst brydes, en for alle og alle for en.

Arbejdsmannafelagid »Fylking«
Bestyrelsen.

Tíðindi.

Tvøroyri 19. 1931.

Fra Trangisvaag Havn.

Ankomne Skibe fra Island: »Frida« 11.000 Fisk, »Johanne Sofie« 21.000, »Riddarin« 14.000, »Siana« 19.500. Igær ankom s/s »Bjerkli« Bodo her, for at indlaste et Parti Fisk for Haas & Co. Afskibere var T. F. Thomsen og N. J. Mortensen. Saltedper s/s. »Varhaug« Haugesund ankom her i Gaar med et Parti Salt til Købmændene. S/s »Bjerkli« indlastede 100 Bl. Klipfisk.

Fra Vaag.

Ankomne Skibe: »Havgasin« 18.500, »Harry« 21.500, »Grasia« 17.000, »Albert« 15.500, »City« 12.000, »Ellen« 16.000, »Beini-svør« 19.000. S/s »Bjerkli« indlastede i Vaag 4.500 Bl. Klipfisk.

Skattatos.

Blonk vápn.

Hann, ið er sekar, at sær tekur.

Ein arbeidari (Hanus): Hevur tú sæð, at ein limur í líkningsnevndini í Havn er vorðin firtin yvir tos okkara um skattavíðurskiftini. Hann skírur okkum fyri lygnarar, og í moralskari »indignation« bríðgar hann okkum ikki at nýta blonk vápn, og vil hann halda, at ábyrgdamaðurin á Suðuroyastíðuni ikki átti at tikið okkara tos upp aftur.

Ein annar arbeidari (Patur): Nei, eg havi ikki lisið blaðið enn. Íðan, er tað nakað í tí, sum hann bríðgar okkum. Vit báðir plaga at vera sakligir og ikki fara fram við ógrundaðum tósi. So vítt eg minnst, var okkara skattalos soleiðis alment tikið. Vit nevndu ongum við navn og tóku ikki Havnina sum eitt særligt dømi. Eg vil tó ikki nokta, at Havnin eisini var mærlí huga. Men lat okkum siggja, hvat ið stendur í blaðnum.

Hanus: Já, eg havi blaðið hjá mær. Eg ætlaði mærlí at vísa tær tað, og tók eg tað tí við mærlí. Eg visti, at tít »socialur« var umborin og at tú var her úti. Hygg her! Hann hevur stillað tað skematiskt upp. Men er ikki uppstillingin villandi? Hann skírvar: S. C., arbeidsmaður, 2 børn, uppgivið 1000 kr., skattaður av 200. Tað, ið vit meintu við reinvinnu, var tað, ið eftir var, tá ið ikki bert skattur, rentur, sjúkrakassagjöld, trygging o. a., men eisini frádrátturin fyri børn er gingin frá. Kunu lesararnir ikki eisini halda, at tað sama er tilfelli við donumum hjá hesum líkningsnevndarlím? Men tað er ikki tilfelli at doma eftir orðaljóðum. Hann skírvar: uppgivið 1000 kr., uppgvevarin hevur ikki loyvi at taka barnafrádráttin frá. Tað skal líkningsnevndin gera. Vit hava hoyrt, at frádrátturin fyri børn er 200 kr. í Havn. Er hetta rætt, skulu av hesum 1000 kr. 400 kr., áðrenn lækkað (niðurst) verður eftir forinum. So stalt er S. C.s reinvinna 600 kr. og kann ikki setast sum dømi móti okkara dómi við eini reinvinnu av 1000 kr. Er henda villiðingin gjord við vitandi og vilja, er tað ikki at nýta blonk vápn.

Patur: Og so hevur hann ikki tikið bygningsskattin við. Hann er fyri smámannin hitt stóra órættvísi. At gloyma hann í eini grein, ið skal geva eina **sanna** mynd av skattavíðurskiftinum í Havn í mun til Tvøroyri — tað er ikki rætt. Tað er ikki at nýta blonk vápn at látast sum um at olli álíkingin er komin út í ley 8%. Tá ið hesi procentini eru tann minsti parturin av arbeidsmannaskattinum.

Vit hugsað soleiðis alment, ikki særstakligur um Havn, í hvarjum falli ikki meir um Havn enn um t. d. suðuri Vági, har tað sigst, at teir stóru eru vorðir lækkaðir, meðan teir smærre eru lækkaðir í inntøku. Men eg hugsi, at vit eru farnir stórvegis við síðuna, sjálvt um vit bert høvdu talað um Havn. Lat okkum fara at rokna eftir og lata ikki bert helmingin av tølunum, men olli tolini tala.

Tala vit um Havn, so skal ikki bert procentskatturin men eisini bygningsskatturin takast við — og samanmeta vit Havnina við bygdirnar viðvíkjandi hækking og lækking og skattin eftir forimuni, má aftrat tí »belopinum«, ein er sett at skattast av, leggast eitt »fikserað« »belop«, sum við teim givnu procentunum (8) gevur ein skatt, ið svarar til bygningsskattin. Táid hetta er gjort, fær ein veruliga at vita, um eins inntøkur eru lækkaðar ella lækkaðar fyri við einum vissum procenti (8) at kunna geva hin samlada skattin (procent-skattin og bygningsskattin). Í síni hækking og lækking eigr líkningsnevndin í Havn so sannlíga at taka »hensyn« til bygningsskattin! Gjordi hann tað við skili, vóru húsmanna inntøkur, ið liggja um 1000 og undir í reinvinnu, lækkaðir niður undir 100 kr. Hin órættvísi bygningsskattur var ivaleysur aleina.

Eg tosaði meg nú heitan. Lat okkum koma aftur til tað, vit vóru við at kanna. Tað var altso, um vit vóru stórvegis skeivir í sammetingini máldir eftir tølunum hjá tí firtna líkningsnevndarlím.

Í hesari kannan kunnu vit altso ikki nýta tað fyrsta talið, S. C.s inntøku í teiri »skematisku« uppstillingini hjá líkningsnevndarlímunum; tí hon liggur sum sagt veruliga um 600 kr. Vit megu taka tað næsta dømi, hann, ið hevur uppgivið 1306 kr. og tvey børn. Reinvinnan ella skattaintøkan hjá hesum verður 1306 kr. + 400 í barnafrádrátti altso 906 kr., 100 kr. minni enn tað talið, vit tosaðu um. Men »never mind« við tí. Lat okkum bara taka henda mun í »favør« fyri líkningsnevndarlím in Havn:

Hesar 1306 + 400 kr. = 906 kr. verða altso niðurstett, lækkaður til 300 kr. at skatta av. Procenturnar eru 8. Procentskatturin verður altso 24 kr. Hertil kemur so bygningsskatturin, ið kann ætlast til, um húsið er gott og stórt 70 kr. Hin samladi skatturin 94 kr., ið resia 2 kr. í at vera 8% av 1200 kr.

Faktum er altso, at ein húsmáður í Havn við eini skattaintøku, av 906 kr. eftir tølum líkningsnevndarlímans kann koma, um hann er komin undir eini dýr hús, at rinda skatt ið svarar til 8% av 1200 kr. (skattaprocentin er 8). Hann ber veruliga so stalt ein skatt av eini summi, ið liggur 300 kr. yvir hansara skattaintøkuna. Hann er altso virkliga lækkaður 33 %. Hægsta hækkingin er 40 %.

Hanus: Já, so er. Eg visti væl, at vit vóru skilamenn. At nýta annað enn blonk vápn, fellur okkum ikki inn. Vit hava ikki viljað hongt nakrar líkningsnevndarlím. Og tað hevur als ikki verið okkum í huga at leggja núverandi tímur í líkningsnevndini í Havn undir at hava skyld fyri bygningsskattin. Men henda nevnd eins og allir útbýðarar í Havn kunna ikki umbæra, at einki er gjort fyri at fáa bygningsskattin burtur ella broyttan, og líkningsnevndin má standa til svars fyri, at hon ikki lækkar tær smærri inntøknar so kraftugt, at tað fyri hesar inntøkur einans verður talan um bygningsskattin, ið er ivaleysur. (Meira).

Vegna plásstrot

má greinlingur IV. »Føroya fiskimenn og Føroya arbeidarar« stegda til næsta blað.

Ansvarhavandi blaðstýrari fyri Suðuroyar-síðuna: P. M. DAM